جێگری سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان- عێراق

وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو

ژمارە : 10206 **لە** 2014/12/16

پاڵپشت بە ماددەکانی (حەوتەم) و (سێزدەهەم) لە یاسای دارستان لە هەرێمی کوردستان ژمارە (10)ی ساڵی 2012 و بۆ بەرهەم هێنانی بنێشت لە دار قەزوان ئەم ڕێنمایییە دەرکرا:

ڕێنمایی ژمارە (6)**ی ساڵی** 2014

تایبەت بە بەرهەم هێنانی بنێشت لە دار قەزوان

ماددەی (1)**:**

مەبەست و واتای ئەم زاراوانەی خوارەوە لە بەرامبەریان دیاری کراوە:

بەڕێوەبەرایەتی گشتی: بەڕێوەبەرایەتی گشتی باخداری و دارستان و پاوان

بەڕێوەبەرایەتی : بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوان لە پارێزگاکانی هەرێم و ئیدارە سەربەخۆکان.

بەشی دارستان و پاوان: بەشی دارستان وپاوانی لە سنووری قەزا و ناحیەکان

بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی دارستان : بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی دارستان و ژینگە لە پارێزگاکانی هەرێم و ئیدارە سەربەخۆکان.

بەڕێوەبەرایەتی ژینگە: بەڕێوەبەرایەتی ژینگە لە پارێزگاکانی هەرێم و ئیدارە سەربەخۆکان.

دار قەزوان : ئەو جۆرە درەختەیە کە بنیشتی لێ دەردەهێنرێت و (دارەبەن)یشی پێ دەووترێت.

بنێشت : ئەو ماددەیەیە کە لە دار قەزوان (دارەبەن) دەردەهێنرێت.

ماددەی (2)**:**

یەکەم : بەمەبەستی جێ بەجێ کردنی ئەم ڕێنمایییە و سەرپەرشتی کردن و بە دواداچوونی کارە تەکنیکیەکان لە سنووری پارێزگا و پێدانی مۆڵەتی بەرهەم هێنانی بنێشت لیژنەیەکی سەرپەرشتیاری پێك دەهێنرێت لە نوێنەری ئەم بەڕێوەبەرایەتیانە:

1- بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوان سەرۆك

2- بەڕێوەبەرایەتی ژینگە ئەندام

3- بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی دارستان ئەندام

دووەم: لەو شوێنانەی کە دار قەزوانی لێ یە و بنێشتی لێ دەکرێت لیژنەیەکی لاوەکی پێك دەهێنرێت لە نوێنەری ئەم فەرمانگانە:

1- هۆبەی دارستان وپاوان سەرۆك

2- بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی دارستان لە ناوچەکە ئەندام

3- بەڕێوەبەرایەتی ژینگە لە ناوچەکە ئەندام (ئەگەر فەرمانگەیان هەبوو)

4- نوێنەری یەکەی ئیداری ناوچەکە ئەندام

ماددەی (3): (پێدانی مۆڵەت)

1- مۆڵەت دەدرێت بە کەسی بەرهەم هێن لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوانی پارێزگا و ئیدارە سەربەخۆکانەوە بە متمانەکردنە سەر کۆنۆسی لیژنەی پارێزگا.

2- مۆڵەتەکە وەرزی یە.

3- نمونەی فۆرمی مۆڵەت لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئامادە دەکرێت.

4- خاوەن مۆڵەت دانیشتوی هەرێمی کوردستان بێت.

5- مافی سوود وەرگرتن لە دار قەزوان لەو زەویانەی کە مافی بەکارهێنانی تاکە کەسی (حق التصرف) لەسەرە بۆ خاوەن ماف دەبێت بەڵام بە مەرجی پابەند بوون بە هەموو ماددەکانی ئەم ڕێنماییە جگە لە خاڵی (5)ی ماددەی حەوتەم .

6- قەدەغەکردنی بەرهەم هێنانی بنێشت لە داری قەزوان لە سنوری ناوچەی پارێزراوە سروشتیە پێشنیار کراوەکان .

ماددەی (4): شێوازی داواکردن و جێ بەجێ کردنی کارەکارگێڕیەکان

1- داواکار داوایەك پێشکەش دەکات بە هۆبەی دارستان وپاوانی ناوچەکە بۆ ئەو مەبەستە کە ڕەزامەندی ئەنجومەنی گوند یان مختاری لەگەڵ دابێت لەگەڵ دیار کردنی ژمارەی دارەکان.

2- لیژنەی یەکەی ئیداری ناوچەکە پاش نۆرین و لێکۆڵینەوەی تەواوی لەسەر دەکەن لە رووی ژمارە و ئەستووری و بارودۆخی درەختەکان و هەر پێشنیارێکی تر کە پێویست بکات لەگەڵ دەربرینی ڕای خۆیان بە ڕوونی و پێشنیار و راسپاردە ئاراستەی بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوان دەکەن.

3- لیژنەی پێکهاتوو لە پارێزگا یان ئیدارە سەربەخۆکان لێکۆڵینەوەی تەواوی لەسەر دەکەن و ئینجا بڕیار دەدەن.

ماددەی (5): مۆڵەت دەدرێت بە بەرهەم هێنانی بنێشت لە دار قەزوان بەم شێوەیەی خوارەوە:

1- بە (3 - 5) ساڵ جارێك بەپێی جۆر و بارودۆخی دارەکان لە رووبەرێکی دیار کراودا.

2- لە کاتی پێویست بەڕێوەبەرایەتی بۆی هەیە ماوەی پێدانی مۆڵەت زیاتر بکات لەوەی کە لە بڕگەی (1)ی ئەم ماددەیە هاتووە بەپێی بارودۆخی دارەکان و کەش و هەوای ئەو ناوچەیە.

3- لە ناو دارستانێکدا تەنها رێگە دەدرێت بە بەرهەم هێنانی بنێشت لەو دارانەی بارودۆخیان باشە و پاش نۆرینی لە لایەن لیژنەوە بڕیاری لەسەر دەدات و درەختەکان دیاری دەکرێن.

ماددەی (6): بەم مەرجانەی لای خوارەوە رێگە دەدرێت بەسوود وەرگرتن لە دار قەزوان بەمەبەستی بنێشت کردن:

1- دەبێت ئەو کەسانەی بەو کارە هەڵدەستن شارەزابن بە شێوەیەك لە کاتی بریندارکردنی درەختەکان سەلامەتی لەبەرچاو بگرن و بریندارکردنەکان زۆر قووڵ نەبێ و تەنها لە بەشی تـوێکڵی دارەکـە ئەنجام بدرێت و نەگاتە چینی شانەی دارك (الخشب).

2- پێوستە ئەو کەرەستانەی کە بریندارکردنەوەکەی پێ ئەنجام دەدرێت بە هۆی ماددەی پاکژکەرەوە (مادة معقمة) خاوێن بکرێتەوە لە نێوان دوو درەختدا.

3- پێویستە ژمارەی (کوچەڵە)کان بگونجێت لەگەڵ بارودۆخ و ئەستووری درختەکان واتـە زیـاد لـە پێویست نەبن.

4- پاش لێکردنەوە و هەڵگرتنی بەرهەمی بنێشتەکە دەبێت بەرهەم هێن شوێنی برینەکان چارەسەر بکات بە بەکارهێنانی (شمع پارافين) یاخود بەکارهێنانی هەر ماددەیەکی تر بۆ چارەسـەرکردنی برینەکە.

ماددەی (7): رێکارە یاسایی و کارگێری یەکان:

1- دەبێت بەرهەم هێن بەڵێنامەی فەرمی بدات بە پەیوەست بوونی بە سەرجەم ئەم رێنمایانەوە لـە بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوان.

2-لە کاتی پەیوەست نەبوون بە ڕێنماییەکان جگە لە هەڵوەشاندنەوەی مۆڵەتەکە هەموو ئەو سزایانەی بەسەردا جێ بەجێ دەکرێت کە لە یاسای دارستان ژمارە (10) ساڵی 2012 و ڕێنماییەکانی دا هاتووە.

3- ئەو دارە بەنانەی کە کێشەی لەسەرە لیژنەی سەرپەرشتیاری بۆی هەیە بیانخاتە ناو هەراجی ئاشکرا بە پێی یاسای فرۆشتن و بەکرێ دانی مولکی دەوڵەت ژمارە (32)ی ساڵی 1986.

4- ئەگەر لیژنەی سەرپەرشتیار پێش بینی کرد کەمۆڵەت پێدان دەبێتە هۆکاری دروست بوونی کێشەی کۆمەڵایەتی ، ئەم لیژنەیە بۆی هەیە مۆڵەت نەداتە هیچ کەس و لایەنێك.

5- بۆ هەر درەختێك بڕی (2000) دوو هەزار دینار وەردەگیرێت بە پسولەی فەرمی لە بەڕێوەبەرایەتی دارستان و پاوان.

6- پێدانی کرێی پشکنین بەپێی ڕێنمای یەکانی دارایی.

ماددەی (8): بەڕێوەبەرایەتی دارستان وپاوان هەڵدەستێت بە:

1- بە کۆکردنەوەی زانیاری لەسەر دار قەزوان و بەرهەمی بنێشت لە ناوچە جیاوازەکان لە سنووری پارێزگا یان ئیدارە سەربەخۆکاندا.

2- ئەنجام دانی کاری پێویست بۆ گواستنەوەی بەرهەمەکان.

ماددەی (9):

ئەم ڕێنماییە کاری پێدەکرێت لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان).

عبدالستار مجید قادر
وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو

هۆکاری دەرچوونی

دار قەزوان یەکێکە لەو جۆرە دارە سروشتیانەی کە لە دارستانە سروشتیەکانی کوردستان دا هەن کە دەخەملێندرێت بە نزیکەی (2-3)% لە کۆی ژمارەی دارە سروشتی یەکان و بە پلەی دووهەم دێت

پاش دار بەرِوو و توانایەكی بە هێزی هەیە بۆ بەرەنگاربوونەوەی دۆخی نالەبار وەك ووشكە سـالّی، بەرز بوونەوە و نزم بوونەوەی پلەی گەرما، رِەشە با، خاكی نالەبار، بریندار بوون، و ئەو جۆرە درەختە ژمارەیەك بەرهەمی لاوەكی (فوائد الثانوية) هەیە و بنێشت یەكێكـە لـەو بەرهەمانـەی بازرگـانی پێوەدەكرێت و سەرچاوەیەكی ئابووری دانیشتوانی ئەو ناوچانەیە كە ئەو جۆرە درەختەی لیَ یە. وە لە هەمان كات دا یەكێكە لە پیشە و نەریتە كۆنەكانی گەلەكەمان و بۆ رێكخستنی سوود وەرگرتن لەم دارە بۆ مەبەستی بەرهەم هێنانی بنێشت ئەم رێنماییە دەركرا.

وەزارەتی كشتوكالّ و سەرچاوەكانی ئاو

ژمارە : 10207 **لە** 2014/12/16

پالّپشت بە مادەی (3) لە یاسای وەزارەتی كشتوكالّ و سەرچاوەكانی ئاو ژمارە (6)ی سالّی2010 وە بەمەبەستی رێگە پێدان بۆ بازرگانی كردن بە كەل و پەلی كشتوكالّ وە پێدانی راوێـژكاری زانـستی و سەردەمیانە لە لایەن نوسـینگە كشـتوكالّیەكان بـە بەرهەمهێنـەرانی هـەرێمی كوردسـتان ئـەم رێنماییانەی خوارەوە مان دەركرد:-

رێنمايي ژمارە (7)ی سالّی 2014

رێنمایی كردنەوەی نوسینگەی بازرگانی كردنی كەل و پەلی كشتوكالّی و نوسینگەی راوێژكاری كشتوكالّی

ماددەی (1) : مەرجەكانی كردنەوەی نوسینگەی فرۆشتنی كەل و پەلی كشتوكالّی .

1. دەبێت تایبەتمەند بن بە فرۆشتنی قرِكەرەكان و پەینی كیمیاوی و ئامێری كشتوكالّی و یەدەكی پێویست و تۆی (سەوزە ومیوە) و پێداویستی هەنگ وە بە هیچ شێوەیەك نابێت مەوادی ئاژەلّی بفرۆشن.
2. پابەند بێت بە رێنماییەكانی وەزارەتی كشتوكالّ و سەرچاوەكانی ئاو و پێدانی زانیاری بە لێژنەی بەدواداچونی نوسینگە و كۆمپانیا كشتوكالّیەكان .
3. ئەو (قرِكەرو پەینی كیمیاوی) یانەی كە دەفرۆشرێـت دەبێت ئەم مەرجانەی تێدابێـت:

أ. رێگە پێدراو بێت لەلایەن وەزارەتی كشتوكالّ و سەرچاوەكانی ئاو وە پابەند بێت بە رێنماییەكانی هاوردەكردن و گواستنەوە .